

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 22/10
V Lucemburku dne 4. března 2010

Stanovisko generální advokátky ve věci C-31/09
Nawras Bolbol v. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Generální advokátka Sharpston má za to, že směrnice 2004/83 poskytuje možnost automatického přiznání postavení uprchlíka osobám, kterým v důsledku vnějších objektivních okolností přestala být poskytována ochrana nebo podpora od jiných orgánů OSN než vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

Toto přiznání postavení uprchlíka vyplývá z povinností v oblasti mezinárodní ochrany zakotvených v Ženevské úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1951.

Ženevská úmluva z roku 1951¹ definuje, s kým a za jakých okolností má být nakládáno jako s uprchlíkem a jak o něj má být pečováno. Všechny členské státy EU podepsaly uvedenou úmluvu a jejich povinnosti jsou na úrovni EU promítnuty do kvalifikační směrnice². Podle čl. 1 části A uvedené úmluvy se má pojem „uprchlík“ vztahovat na kteroukoli osobu, která má oprávněné obavy před pronásledováním, odmítá ochranu své vlasti nebo osobu bez státní příslušnosti, která se nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu a vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“

Článek 1 části D úmluvy z roku 1951 stanoví, že tato úmluva se nevztahuje na osoby, kterým je poskytována ochrana nebo podpora od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, jako je například Agentura OSN pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků v zemích Blízkého východu³. Pokud však taková ochrana nebo podpora přestala být z nějakého důvodu poskytována, aniž by bylo s konečnou platností určeno postavení takových osob, měly by být tyto osoby automaticky oprávněny požívat výhod zakotvených v uvedené úmluvě. Článek 12 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice přebírá ustanovení čl. 1 části D a zasazuje je do kontextu evropského práva.

Nawras Bolbol, osoba bez státní příslušnosti z Palestiny, přicestovala v roce 2007 společně se svým manželem na základě uděleného víza z pásma Gazy do Maďarska. U maďarských imigračních orgánů podala žádost o přiznání postavení uprchlíka, neboť se nechtěla vrátit do pásma Gazy, které považuje s ohledem na konflikt mezi organizacemi Fatah a Hamás za nebezpečné. Nawras Bolbol sice nebyla registrována u agentury UNRWA, když žila v pásmu Gazy, dovolává se však toho, že je oprávněna využívat ochrany a podpory poskytované touto agenturou na základě příbuzenského svazku. Uvádí, že jako palestinská občanka nacházející se nyní mimo oblast působení agentury UNRWA by měla být automaticky uznána za uprchlíka.

¹ Ženevská úmluva ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků.

² Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304, 30.9.2004, s. 2)

³ OSN založila Agenturu OSN pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků v zemích Blízkého východu (UNRWA) za účelem poskytování podpory a ochrany vyhoštěným palestinským občanům v Libanonu, Sýrii, Jordánsku, Západním pobřeží a pásmu Gazy. Služby UNRWA jsou v zásadě k dispozici palestinským občanům žijícím v těchto oblastech, kteří ztratili svůj domov i zdroj obživy v důsledku konfliktu v roce 1948 a kteří jsou registrováni u agentury. Potomci takových osob jsou rovněž oprávněni být zaregistrováni. UNRWA nabízí pomoc také určitým skupinám nezaregistrovaných osob (jako jsou například osoby žijící v uprchlických táborech). V současnosti je oprávněno využívat služeb UNRWA přibližně 4,6 milionů vyhoštěných Palestinců.

Maďarské imigrační orgány zamítly žádost N. Bolbol s odůvodněním, že nenaplnuje definici pojmu „uprchlík“ stanovenou v čl. 1 části A Ženevské úmluvy z roku 1951 a nemá automatický nárok na to, aby s ní bylo nakládáno jako s uprchlíkem ve smyslu čl. 1 části D.

Nawras Bolbol podala proti tomuto rozhodnutí žalobu u Fővárosi Bíróság (soud v Budapešti), který požádal Soudní dvůr o objasnění okolností, za kterých lze uznat osobu za uprchlíka ve smyslu čl. 1 části D Ženevské úmluvy z roku 1951 a čl. 12 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice.

Ve svém dnešním stanovisku generální advokátka Eleanor Sharpston nejprve poukazuje na to, že osobami oprávněnými využívat ochrany a podpory poskytované agenturou UNRWA jsou pouze vyhoštění palestinských občanů nacházející se v oblasti působení agentury UNRWA. Pokud takové osoby skutečně využívají ochranu a podporu poskytovanou agenturou UNRWA, pak jsou vyloučeny z oblasti působnosti uvedené úmluvy po dobu, kdy je jim tato podpora poskytována.

Generální advokátka zdůrazňuje, že **na osoby oprávněné požadovat ochranu poskytovanou agenturou UNRWA, které však ve skutečnosti této možnosti nevyužily, se i nadále vztahuje Ženevská úmluva**. S vyhoštěným palestinským občanem, kterému není agenturou UNRWA poskytována podpora, je tedy třeba nakládat jako s každým jiným žadatelem o přiznání postavení uprchlíka a je objektem individuálního posouzení podle kvalifikačních kritérií definovaných v uvedené úmluvě. Nemá však automatický nárok na to, aby s ním bylo nakládáno jako s uprchlíkem.

Generální advokátka Sharpston má dále za to, že vyhoštěný palestinský občan, kterému byla poskytována podpora agenturou UNRWA, ale jemuž z nějakého důvodu přestala být tato podpora poskytována, přestává být vyloučen z oblasti působnosti uvedené úmluvy. V tomto ohledu se domnívá, že pokud dotčená osoba již nemůže využívat podpory poskytované agenturou UNRWA **v důsledku vnějších objektivních okolností**, které nemohla ovlivnit, má automatické právo na přiznání statusu uprchlíka ve smyslu uvedené úmluvy. Pokud již naopak nemůže využívat podpory poskytované agenturou UNRWA **v důsledku svého vlastního jednání**, nemůže se dovolávat automatického postavení uprchlíka. Má však právo podat žádost o přiznání statusu uprchlíka, která bude posouzena na základě konkrétního skutkového stavu.

Generální advokátka má za to, že výklad příslušných ustanovení směrnice by měl odrážet výklad příslušných ustanovení úmluvy. To v podstatě znamená, že pokud osoba skutečně využila ochrany nebo podpory poskytované jinými orgány nebo odbornými organizacemi OSN než vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, pak na ni dopadá vyloučení upravené v čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice. Pokud taková osoba přestala využívat, a to nikoli z vlastní vůle, ochrany nebo podpory, kterých využívala předtím, má automaticky nárok na získání postavení uprchlíka ve smyslu směrnice. Osoba, na kterou se nevztahuje čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice, si zachovává nárok na to, aby byl její případ posouzen za účelem přiznání postavení uprchlíka, nebo jí může být poskytnuta podpůrná ochrana ve smyslu generální klauzule směrnice.

Pokud jde o otázku, jak lze prokázat požívání ochrany nebo podpory, generální advokátka odmítá názor, že se lze spokojit se samotným důkazem o registraci u agentury UNRWA. Přestože si uvědomuje, že takový důkaz by představoval nevyvratitelnou domněnku, že žadateli byla skutečně poskytována podpora, připomíná, že agentura UNRWA někdy poskytuje podporu i bez registrace. **Registrace je tedy důkazem, nikoli však dokazovanou skutečností.** Při posuzování toho, zda vysídlený palestinský občan předtím požíval ochrany poskytované agenturou UNRWA, je třeba vzít v úvahu praktické problémy, s nimiž se může setkat každý vysídlenec žádající o postavení uprchlíka při dokazování svého nároku.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generální advokátky vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout

v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehocki ☎ (+352) 4303 5499